

Bulletin of Science and Education

Nº 4(34) 2025

Видавничча група «Наукові перспективи»
Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

*(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 4(34) 2025

Київ – 2025

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine

"Bulletin of Science and Education"

*(Series" Philology ", Series" Pedagogy ", Series" Sociology ",
Series" Culture and Art ", Series" History and Archeology")*

Issue № 4(34) 2025

Kiev – 2025

ISSN 2786-6165 Online

УДК 001.32:1 /3/(477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4\(34\)](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4(34))

«Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»): журнал. 2025. № 4(34)
2025. С. 2223

*Рекомендовано до видавництва Всеукраїнською Асамблеєю докторів наук з державного управління
(Рішення від 01.05.2025, № 10/4-25)*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України 10.10.2022
№ 894 журналу присвоєні категорії "Б" із історії та археології
(спеціальність - 032 Історія та археологія) та педагогіки
(спеціальність - 011 Освітні, педагогічні науки)*

*Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від
23.12.2022 № 1166 журналу присвоєна категорія Б з філології
(спеціальність - 035 філологія)*

Журнал видається за підтримки Інституту філософії та соціології Національної академії наук Азербайджану, Всеукраїнської асоціації педагогів і психологів з духовно-морального виховання та Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління

Журнал публікує наукові розвідки з теоретичних та прикладних аспектів філології, соціології, науки про освіту, історії, археології, а також, культурології та мистецтвознавства з метою їх впровадження у сучасний науково-освітній простір.

Цільова аудиторія: вчені, літератори, літературознавці, перекладачі, мистецтвознавці, культурознавці, педагоги, соціологи, історики, археологи, а також, інші фахівці з різних сфер життєдіяльності суспільства, де знаходять застосування тематика наукового журналу

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar

Головний редактор: Гурко Олена Василівна - доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, (Дніпро, Україна)

Редакційна колегія:

- ✦ Александрова (Верба) Оксана Олександрівна – доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри теорії музики Харківського національного університету імені І. П. Котляревського, (Харків, Україна)
- ✦ Афонін Едуард Андрійович - доктор соціологічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, (Київ, Україна)
- ✦ Булатов Валерій Анатолійович - старший викладач кафедри дизайну Українського гуманітарного інституту, член спілки дизайнерів України
- ✦ Вакулук Ірина Іванівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри журналістики та мовної комунікації Національного університету біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)
- ✦ Волошенко Марина Олександрівна – доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи, Національний університет "Одеська політехніка" (Одеса, Україна)
- ✦ Вуколова Катерина Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри романо-германської філології та перекладу Білоцерківського національного аграрного університету (Біла Церква, Україна), доцент Дніпровського відділення центру наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України, Дніпро, Україна (Дніпро, Україна)
- ✦ Голоня Алла Василівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської філології і перекладу Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- ✦ Гончарук Віталій Володимирович – к.пед.н., старший викладач кафедри хімії та екології «Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини», (м. Умань, Україна)
- ✦ Ісайкіна Олена Дмитрівна - кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії та документознавства Національного авіаційного університету, член Спілки краєзнавців України (Київ, Україна)
- ✦ Колмикова Олена Олександрівна - кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри гуманітарних дисциплін Дунайського інституту Національного університету "Одеська морська академія" (Одеса, Україна)

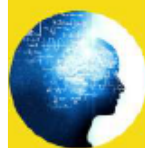
ЗМІСТ

СЕРІЯ «ФІЛОЛОГІЯ»

Anataichuk I.M., Zabrudska L.M., Sazonova V.S. <i>A COMPETENCY-BASED APPROACH TO DEVELOPING STUDENTS' LISTENING AND READING SKILLS WHILE FOREIGN LANGUAGE LEARNING</i>	25
Anisimova A.I., Kolisnychenko T.V. <i>STRUCTURAL METAPHORS IN COGNITIVE LINGUISTICS</i>	40
Bovkunova O.V. <i>AMERICAN AND AUSTRALIAN VOCABULARY UNITS IN ENGLISH COLLOQUIAL SPEECH</i>	51
Bovkunova O.V. <i>TOPONYMIC NOMINATIONS IN THE ENGLISH-SPEAKING PROVINCES OF CANADA AS A REFLECTION OF THE LANGUAGE PICTURE OF THE WORLD OF CANADIANS</i>	65
Dubrova O.V., Khalabuzar O.A., Shkola I.V. <i>DIGITAL TOOLS FOR IMPROVING PHONETIC SKILLS IN ENGLISH: CRITICAL ANALYSIS AND METHODOLOGY OF USE</i>	78
Hurko O.V., Novikova O.V. <i>ACADEMIC WRITING FOR HIGHER EDUCATION STUDENTS IN THE CONTEXT OF DIGITALIZATION: CHALLENGES AND PROSPECTS</i>	92
Koval N., Blaguta O. <i>PRAGMATIC DIMENSIONS OF TOURISM TERMINOLOGY: CROSS- CULTURAL ANALYSIS OF ETHNOSPECIFIC REALITY TERMS IN TOURIST DISCOURSE</i>	105
Kovalenko I.M., Mykhailova A.S., Oleshkevich I.P. <i>THE ENGLISH LANGUAGE IDIOMS FUNCTIONING IN THE MASS- MEDIA DISCOURSE</i>	117
Lukianenko N.M. <i>THE EVOLUTION OF FAMILY DYNAMICS IN CONTEMPORARY BRITISH LITERATURE: A STUDY OF IDENTITY CRISIS THROUGH DAVID NICHOLLS' US</i>	132

Matviienko L.H., Antoniuk M.A., Dedukhno A.V. <i>MILITARY METAPHOR IN TRANSLATION</i>	143
Naboka O. <i>RHETORICAL STRATEGIES AND LINGUISTIC MECHANISMS IN PRESIDENTIAL DEBATE DISCOURSE</i>	153
Ordynska I.Ya. <i>THE HISTORY OF THE TERM «COCKNEY» DEVELOPMENT IN THE ENGLISH-SPEAKING WORLD</i>	163
Popova L.M., Serhiienko P.A. <i>THE PECULIARITIES OF TRANSLATION OF ZOOLOGICAL TERMINOLOGY FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN (BASED ON DAVID ATTENBOROUGH'S DOCUMENTARIES)</i>	171
Pryma V.V., Soshko O.H. <i>TOURISM DISCOURSE IN CROSS-CULTURAL COMMUNICATION</i>	184
Shevelova-Harkusha N. <i>LANGUAGE LEARNING AND THE CASE STUDY METHOD. GENERAL GUIDELINES AND RECOMMENDATIONS</i>	192
Авксентьєва Г.А. <i>УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ПІД ЧАС ВПЬНИ: НОВІ ГОЛОСИ ТА ТЕМИ</i>	201
Акульшина Н., Кісенко В. <i>СТИЛІСТИЧНІ ТА ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІДІОСТИЛЮ МОХАММАДА АЛІ ДЖАМАЛЬ-ЗАДЕ (на прикладі новели «فارسی (شکر است)»)</i>	219
Александрович Т.З. <i>ОСОБИСТІСНЕ СПРЯМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ВИМОГА ЧАСУ (НА МАТЕРІАЛІ ЗАНЯТЬ ІЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КОЛЕДЖІ)</i>	231
Байтерякова Н.Ю., Байтеряков О.З. <i>ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ СВІТОСПРИЙНЯТТЯ І СПОСОБУ ЖИТТЯ ВІКІНГІВ У СЕРІАЛІ «THE VIKINGS»</i>	242
Баранник О.Ю., Ільченко І.І. <i>СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В РОЗВИТКУ МОРФОЛОГІЧНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ</i>	255

Бірюкова Д.В., Мочалова Н.С., Шовкопляс Ю.О. <i>ВИКОРИСТАННЯ ДІАЛЕКТОЛОГІЧНИХ ДАНИХ У ВИВЧЕННІ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ</i>	265
Валуєва Н.М. <i>ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ПЕРЕКЛАДУ</i>	284
Вискушенко С.А. <i>ПЕРЕКЛАД ЄВРОПЕЙСЬКИХ НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ</i>	294
Відімска К.І., Тарасюк Ю.М., Шаглі Г.І. <i>ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВСТВО ТУРЕЧЧИНИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУ- ВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ</i>	305
Война М.О., Кокинда Т.Р. <i>СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ МЕТАФОРИЧНИХ НОМІНАЦІЙ У КИТАЙСЬКІЙ ГАСТРОНОМІЇ</i>	321
Воробей О.С., Куций О.В. <i>ЕВОЛЮЦІЯ ЖАНРУ НАУКОВОЇ ФАНТАСТИКИ У КИТАЙСЬКОМУ ЛІТЕРАТУРНОМУ ПРОСТОРІ</i>	332
Гарасим Т.О., Білик О.О., Пуга О.О. <i>ФІЛЬМОНІМИ ЯК ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ СУБСТРАТИ У МУЛЬТИПЛІ- КАЦІЙНОМУ КІНОДИСКУРСІ</i>	346
Гейко Т.М. <i>СОЦМЕРЕЖІ У КОМУНІКАТИВНОМУ ВИМІРІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ: ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ ТА ДИСКУРСИВНИЙ АСПЕКТИ</i>	357
Гладченко А.М. <i>МОВНИЙ ВПЛИВ У МЕДІАПРОСТОРІ</i>	371
Горда О.М., Трумко О.М. <i>ПРОБЛЕМИ СЕРТИФІКАЦІЇ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ ДЛЯ ДІТЕЙ: СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ</i>	381
Демська О.М. <i>МОВНО-КОМУНІКАТИВНА СТРАТЕГІЯ ЛЕСІ УКРАЇНКИ: НЕКОЛОНІАЛЬНА МОДЕЛЬ КОЛОНІАЛЬНОГО ЧАСУ</i>	393

Дзекун Ю.О., Павлик О.Б., Синьо В.В. <i>ЛІТЕРАТУРНИЙ ПЕРЕКЛАД ЯК ІНСТРУМЕНТ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ НІМЕЦЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ</i>	404
Діброва О.В., Кірічек І.Ю. <i>МОЛОДА УКРАЇНСЬКА ПОЕЗІЯ ЯК РЕАКЦІЯ НА ВОЄННУ АГРЕСІЮ: МІЛІТАРНЕ МОВОМИСЛЕННЯ</i>	418
Довбищенко Ф.В. <i>НАРАТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ПРОЧИТАННЯ НОВЕЛИ ПІ ДЕ МОПАСАНА «ВОВК»</i>	429
Зайцева Н.П., Пугач Ю.М., Мозгова Я.О. <i>РОЛЬ ЗАЙМЕННИКОВИХ СЛІВ У СЕМАНТИКО-СИНТАКСИЧНІЙ ТА ФОРМАЛЬНО-СИНТАКСИЧНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОСТОГО РЕЧЕННЯ</i>	441
Гльченко І.І., Бережна М.В. <i>ВЛАСНА НАЗВА КРІЗЬ ПРИЗМУ ВІЙНИ</i>	452
Казимір І.С., Мітроусова Т.В. <i>ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФРАГМЕНТОВАНОГО НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	461
Калініченко О.В., Половинко О.С., Скорбач Т.В. <i>СИМУЛЯЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ СПЕЦИФІКА ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУ- ВАННЯМ</i>	476
Кердівар Н.І., Швайка В. <i>ЖІНОЧА ІДЕНТИЧНІСТЬ МІЖ АВТЕНТИЧНІСТЮ ТА ІМІТАЦІЄЮ: ПСИХОЛОГІЧНА АМБІВАЛЕНТНІСТЬ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ У РОМАНІ «ІМІТАЦІЯ» ЄВГЕНІЙ КОНОНЕНКО</i>	485
Кичик В.А. <i>КЛАСИФІКАЦІЯ ХІМІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В КИТАЙСЬКІЙ МОВІ: СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ</i>	499
Кобзєва О.О., Жовнір О.М., Лазор Н.В. <i>ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РОЗВИТОК МОВНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО В УКРАЇНІ</i>	516
Лепетюк І.Г. <i>РОЛЬ ТА ЕВОЛЮЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІНГВОКУЛЬТУРНИХ РЕПРЕЗЕНТАЦІЙ В РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКІЙ ВІЙНІ</i>	533

- Литвиненко В.Ю.** 548
ВПЛИВ ДУАЛЬНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ, ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА ЯКІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
- Литвинська Т.Ю.** 558
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ВІЙНИ
- Луцiва Ж.Я.** 571
РИТМІКО-ГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ ПОЕЗІЇ ТА ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ
- Молодцова В.В., Русаченко Н.П., Видайчук Т.Л.** 582
ЛЕКСИЧНА КОГЕЗІЯ ТЕКСТУ: ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ
- Моторний О.А.** 594
АНІМАЛІСТИЧНА СКЛАДОВА ДУХОВНОЇ ПОЕЗІЇ РОБЕРТА Б'ЄЛІКА ТА МАРТИНА ШТОРА
- Овчаренко Л.М., Овчаренко В.П.** 603
ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТІВ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ АНГЛОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕМЕНТІВ СВІТОВОЇ НЕМАТЕРІАЛЬНОЇ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ
- Павлик Н.В.** 615
РОЛЬ ЦІННІСНИХ КОМПОНЕНТІВ У ФОРМУВАННІ МОВНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА
- Павлюк Н.Л.** 631
ФЕНОМЕН ГРИ В ПОЕТИКАЛЬНІЙ ПАРАДИГМІ ПРОЗОВОГО ДИСКУРСУ ІРЕН РОЗДОБУДЬКО
- Павлюк Н.Л., Москвичова О.О.** 644
ФОЛЬКЛОРНО-ЕТНОГРАФІЧНІ МОТИВИ В ПОВІСТІ Г. КВІТКИ-ОСНОВ'ЯНЕНКА «КОНОТОПСЬКА ВІДЬМА»
- Парубець З.М.** 656
ДОСЛІДЖЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО МОЛОДІЖНОГО МОВЛЕННЯ НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІКАЦІЙ У СУЧАСНИХ СОЦМЕРЕЖАХ

Приблуда Л.М. <i>МОЛОДІЖНИЙ СЛЕНГ ЯК ЛІНГВІСТИЧНЕ ЯВИЩЕ: ТЕОРЕТИЧНИЙ ОГЛЯД</i>	668
Приходько В.Б., Кухарєва Д.Р., Пилипенко І.О. <i>КОГНІТИВНІ АСПЕКТИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОГО КОДУ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ФРАЗЕОЛОГІЧНОМУ ПЕРЕКЛАДІ</i>	677
Романюк О.Ю. <i>ЛОКАЛІЗАЦІЯ ВІЗУАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ У АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМАХ (НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМІВ СТУДІЇ PIXAR)</i>	693
Самойленко Д.Р. <i>СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ ПОДІЙ В УКРАЇНІ В ПЕРІОД З 2022 ПО 2024 РІК У ФРАНЦУЗЬКИХ МЕДІА</i>	716
Сергєєва Г.А. <i>«ОЦІНЮВАННЯ ДЛЯ НАВЧАННЯ» У ВИКЛАДАННІ КУРСУ ESP В УНІВЕРСИТЕТІ</i>	731
Свяик О.А., Кирильчук О.Б., Бойко О.Ю. <i>ВИКОРИСТАННЯ МОБІЛЬНИХ ДОДАТКІВ ТА ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ</i>	744
Скрипник Н.С. <i>ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМИ QUIZLET У ВИКЛАДАННІ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЯК ДРУГОЇ ІНОЗЕМНОЇ: ОСОБЛИВОСТІ, ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ</i>	754
Струганець П.Б. <i>ДИСКРЕТНІСТЬ ЯК КАТЕГОРІЙНА ОЗНАКА СПОРТИВНОГО РЕПОРТАЖУ</i>	763
Стрюк Н.В., Дудник С.А. <i>ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МОДАЛЬНИХ ДІЄСЛІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ЙМОВІРНОСТІ ДЛЯ ВИСВІТЛЕННЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В АНГЛОМОВНОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ (НА МАТЕРІАЛІ ВИДАННЯ «THE GUARDIAN»)</i>	772
Тимченко О.В. <i>ОСОБЛИВОСТІ МОТИВУ ДОРОГИ В РОМАНІ РІКАРДО ГУЇРАЛЬДЕСА «ДОН СЕГУНДО СОМБРА»</i>	786
Ткаченко А.А. <i>ЕТИМОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ НАЙМЕНУВАНЬ ЧЕСЬКИХ БРЕНДІВ</i>	797

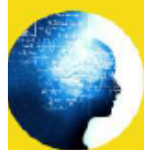
- Фроленкова Н.О., Марєєва Т.В., Токарник Л.Б.**
*КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ
АСПЕКТИ* 805
- Холод І.В.**
*МОЖЛИВОСТІ СНАТГРТ У ДИДАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ
ВИКЛАДАЧА-ФІЛОЛОГА* 818
- Хуртак І.В.**
*ЕВОЛЮЦІЯ ГРАМАТИЧНИХ СТРУКТУР У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ: ВІД
СЕРЕДНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКОЇ ДО СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ
МОВИ* 828
- Чернієнко Г.В., Ковальчук В.А., Зубцова С.В.**
*ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАНКОМОВНИХ ТЕКСТІВ РІЗНИХ
ЖАНРІВ В КОНКУРСНИХ СТУДЕНТСЬКИХ РОБОТАХ* 837
- Чорна В.Л., Логінова О.В.**
*МОДЕЛЮВАННЯ АВТЕНТИЧНОГО АНГЛОМОВНОГО СЕРЕДОВИЩА
У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ* 864
- Чорний І.В.**
*ПОКАЗ АГОНІЇ РАДЯНСЬКОЇ СИСТЕМИ В СУЧАСНОМУ
УКРАЇНСЬКОМУ РЕДРОДЕТЕКТИВІ* 874

СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА»

- Chaikovska O.V., Pochynok S.V.**
*REVIVAL OF UKRAINIAN FOLK SONG IN THE CONTEXT OF THE
FORMATION OF NATIONAL CONSCIOUSNESS IN MODERN SOCIETY* 888
- Chornous V.P.**
*FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE
PHARMACISTS IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION* 897
- Dobryden O.V., Livenko A.I., Kravchenko V.Yu.**
*THE IMPACT OF TRADITIONS AND INNOVATIONS ON THE
TRANSFORMATION OF HEALTH-PRESERVING PRACTICES WITHIN
THE CONSUMER CULTURE OF UNIVERSITY STUDENTS* 906
- Hertsovska N.O., Raikhel A.M., Danyliuk V.O., Kobuta K.**
*RECONCEPTUALIZING ESL THROUGH STUDENT AGENCY,
COACHING, MENTORSHIP, AND STUDENT-CENTERED LEARNING* 914

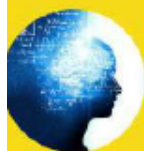
Khvorostina Yu.V., Shamonina V.H., Semenikhina O.V. <i>THE CONNECTION BETWEEN THE STUDY OF MATHEMATICS AND PROGRAMMING THROUGH THE PRISM OF SCIENTIFIC AND PEDAGOGICAL RESEARCH</i>	932
Popova L.M., Loboda O.V. <i>PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR ORGANIZING ENGLISH LESSONS ACCORDING TO THE CONCEPT OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL</i>	946
Sushkevych O. <i>DEVELOPING STUDENTS' NATIONAL AND INTERCULTURAL COMPONENTS OF IDENTITY IN ENGLISH STUDIES: A COMPARATIVE CASE STUDY</i>	962
Tsaryk O.M., Krychivska O.V. <i>METHODS AND TECHNOLOGIES FOR DEVELOPING COMMUNICATIVE COMPETENCE IN PHYSICAL EDUCATION STUDENTS</i>	974
Адамчук Ю.Д., Тайбасаров О.В. <i>РОЛЬ ВИЩОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ</i>	987
Басенко Р.О. <i>ВІДОБРАЖЕННЯ ГУМАНІСТИЧНОЇ ІДЕЇ ЦІЛІСНОЇ ОСВІТИ ОСОБИСТОСТІ В РАННЬОМОДЕРНИХ ОСВІТНІХ КУРИКУЛУМАХ</i>	1003
Бачурін І.О. <i>КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПІДГОТОВЦІ ПСИХОЛОГІВ ДО НАДАННЯ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛИМ ВІД ВІЙСЬКОВИХ КОНФЛІКТІВ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ І МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД</i>	1014
Бзовський Т.О. <i>ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ТА МЕТОДИЧНА ПРОБЛЕМА</i>	1028
Бойко Я.А. <i>КЛЮЧОВІ ФАКТОРИ ЕФЕКТИВНОГО ВИВЧЕННЯ ДРУГОЇ МОВИ ТА МОТИВАЦІЯ ЯК РУШІЙНА СИЛА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ</i>	1042
Бондарчук В.В. <i>МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ І ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ У СТУДІЇ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ</i>	1056

- Бялик О.В., Калинюк О.М.** 1068
ВИХОВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОСТІ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ
- Васильєв С.С.** 1077
ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ТЕАТРАЛЬНОЇ ТА КІНООСВІТИ НАПЕРЕДОДНІ ПАНДЕМІЇ COVID-19: СПРИЯТЛИВІ ФАКТОРИ ТА ОБМЕЖЕННЯ
- Височан Л.М.** 1092
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ УЧИТЕЛІВ НУШ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
- Гагарін М.І., Ящук С.М., Васильєв Г.А.** 1102
УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ У ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ СПОРТИВНОГО СПРЯМУВАННЯ
- Гальчун Н.П.** 1113
ЗМІСТОВА СКЛАДОВА ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «АНГЛІЙСЬКА МОВА В ПРОФЕСІЙНІЙ КОМУНІКАЦІЇ» ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ МЕДСЕСТРИНСЬКОЇ ОСВІТИ
- Гейченко К.І., Цупікова О.А.** 1126
ІНТЕГРАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ПРОЦЕС МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ-НЕФІЛОЛОГІВ
- Герасимків Ю.Л., Дубровий М.І.** 1138
ТЕНДЕНЦІЇ В ДОСЛІДЖЕННІ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ: БІБЛІОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ
- Гордій Н.М.** 1149
ПІДГОТОВКА СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ДО НОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЗИЦІЇ «ШКОЛЯР»
- Горожанкіна О.Ю.** 1162
СОЦІАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: РОЛЬ ІНКЛЮЗИВНОГО ПІДХОДУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЗАШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ
- Готич М.І., Ткач У.Р.** 1176
СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОШИРЕННЯ ФІНАНСОВИХ ЗНАНЬ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

Григор'єва Н.А.
<i>РЕАЛЬНІСТЬ ПРОТИ ФАНТАЗІЇ: ХУДОЖНЬО-МОВЛЕННЄВИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ У КОНЦЕПЦІЇ М. МОНТЕССОРІ</i>	1185
Денисенко Н.Г., Северіна Л.Є., Тарасюк В.Й., Курчаба О.Є.
<i>МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ ЧЕРЕЗ ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ ВИДИ СПОРТУ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ</i>	1195
Дубасенюк О.А., Сидорчук Н.Г., Вознюк О.В.
<i>АКМЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ</i>	1215
Єфименко Л.М.
<i>ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ ДО НАВЧАННЯ В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ</i>	1229
Залібовська-Ільницька З.В.
<i>СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ СУПРОВОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ НА ВІДПОЧИНОК ТА ОЗДОРОВЛЕННЯ ЗА КОРДОН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ</i>	1240
Зубалій А.О.
<i>ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ІНТЕГРАЦІЇ ХУДОЖНЬО-ПРОДУКТИВНОЇ ТА ТЕАТРАЛЬНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	1252
Канішевська Л.В.
<i>ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ</i>	1262
Коваль Т.В.
<i>ВТІЛЕННЯ ІДЕЙ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІКИ ПАРТНЕРСТВА ТА ГЕТЕРОГЕННОСТІ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ У КОРОЛІВСТВІ НОРВЕГІЯ: З ДОСВІДУ АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ</i>	1273
Конопацька Л.С., Власенко Р.П.
<i>ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МУЗЕЙНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ГЕОГРАФІЇ</i>	1285

- Концевой А.Л., Концевой С.А.** 1300
*МЕТОДОЛОГІЯ КІНЕТИЧНИХ РОЗРАХУНКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ
ЗАГАЛЬНОЇ ХІМІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ*
- Кравченко Ю.В., Гнатенко С.А.** 1311
*ІНТЕРНЕТ-КОНТЕНТ У ПРАКТИЦІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ
МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ*
- Крамар Д.С.** 1322
*ФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У
ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ УКРАЇНИ (КІНЕЦЬ ХХ – ПОЧАТОК ХХІ СТ.)*
- Лебедь О.М., Лебедь Н.І.** 1334
*ІНТЕГРАЦІЯ ВІРТУАЛЬНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ЛАБОРАТОРНИЙ
ПРАКТИКУМ З ФІЗИКИ ТЕХНІЧНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Лисицький М.Ю.** 1343
*ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ САМООСВІТНЬОЇ КОМ-
ПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ
ПІДГОТОВКИ*
- Лунков О.М.** 1358
*ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ*
- Ляхович Г.І., Самелюк М.В.** 1372
ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ НАВЧАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ
- Мазур О.О.** 1382
*МАРКЕТИНГОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГО-
ТОВЦІ ФАХІВЦІВ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СФЕРИ*
- Максименко Н.Б., Салига Н.М., Єгорова І.В.** 1391
*МОДЕРНІЗАЦІЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО
ФАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ*
- Марусяк В.М.** 1401
*ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ БІОЕТИЧНИХ ПОГЛЯДІВ
СТУДЕНТІВ ВЕТЕРИНАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ*
- Матвійчук О.М., Ткаля І.А., Лєшньова Н.О.** 1416
*ДІАЛОГІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ
ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ*

Махня Т.А. <i>ОСВІТНІ ПОТРЕБИ ТА ОЧІКУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ»</i>	1429
Медведєва М.О., Миколайко В.В. <i>МЕТАВСЕСВІТ І ЙОГО МІСЦЕ У ФОРМУВАННІ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ</i>	1445
Мотуз Т.В., Сасенко О.В. <i>ПРОЄКТНО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: ГЕНЕЗА ТА СУЧАСНІ ОСВІТНІ ПРАКТИКИ</i>	1463
Мотуз Т.В., Сасенко О.В., Пасічник Л.В. <i>ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ І МЕТОДИЧНІ ОРІЄНТИРИ</i>	1473
Нагірний В.В. <i>ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ІНТЕГРАЦІЇ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСОБУ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ У ГАЛУЗІ ПРАВА</i>	1485
Нагорна Г.О. <i>ДОСЛІДНИЦЬКІ УМІННЯ В СИСТЕМІ ВІДНОШЕНЬ ЦІЛІСНОГО ПРОЦЕСУ МУЗИЧНО-ТЕОРЕТИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ</i>	1498
Новописьменний А.М. <i>ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ ДО РОБОТИ В ДИТЯЧО-ЮНАЦЬКИХ СПОРТИВНИХ ШКОЛАХ ІЗ ПАУРЛІФТИНГУ</i>	1507
Новописьменний С., Биковець О. <i>НОВІТНІ ТРЕНДИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ РЕАБІЛІТАЦІЇ В УНІВЕРСИТЕТСЬКЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ</i>	1518
Пасько О.М., Гервас О.Г., Кошіль К.С. <i>ДИЗАЙН КНИГИ ЯК СКЛАДОВА ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ В ОСВІТНЬОМУ КОНТЕКСТІ: ПРОЄКТУВАННЯ, КОНЦЕПЦІЯ ТА ВІЗУАЛЬНА КОМУНІКАЦІЯ</i>	1531
Полковніков Я.О. <i>ЄСТИЧНИЙ КОМПОНЕНТ ЯК КЛЮЧОВИЙ В СТРУКТУРІ ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ</i>	1541

- Пономаренко О.В., Смелянська В.В., Тезікова С.В.** 1557
ВЗАЄМОДІЯ МІЖ СТУДЕНТАМИ В АСИНХРОННИХ ОНЛАЙН-КУРСАХ: ФАКТОР МОТИВАЦІЇ ЧИ ЗАЙВА ОПЦІЯ?
- Потапчук Т.В., Романова В.І., Кравчук Я.І.** 1570
ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВКИ
- Пшенична О.О.** 1583
СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН НА КАФЕДРІ ПРИКОРДОННОГО КОНТРОЛЮ: ІННОВАЦІЇ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД
- Радул В.В., Радул О.С., Балануца О.О.** 1591
КУЛЬТУРА ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ
- Сахненко А.В.** 1604
РОЛЬ АКМЕОЛОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ АГРАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ
- Семенюк С.В.** 1614
ПОНЯТТЯ КУЛЬТУРНОГО РОЗМАЇТТЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ТА КАНАДСЬКОМУ ДИСКУРСАХ
- Симон Є.П.** 1626
ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ПЕРСОНАЛІЗОВАНОГО НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
- Сирцова О.М., Дашко М.В.** 1640
ЦИФРОВА КОМУНІКАЦІЯ ЯК МОТИВАТОР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГА: ПЕРЕВАГИ ТА ВИКЛИКИ
- Сіненко Д.В., Онпиченко П.М., Громико О.В.** 1656
ТРЕНАЖЕРНА ПІДГОТОВКА, ЯК ПЕДАГОГІЧНА СКЛАДОВА, В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ-ЛЬОТЧИКІВ
- Снітовська О.Й.** 1667
РЕЦЕПЦІЯ ПРОБЛЕМИ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНСЬКІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ КОМПАРАТИВІСТИЦІ

- Соболев Д.О.** 1679
*ДОСЛІДЖЕННЯ ЗМІСТУ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ У ФОРМУВАННІ
КУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ*
- Совгіра С.В., Кочубей О.В., Дущечкіна Н.Ю.** 1691
*ЗМІЩЕНЕ НАВЧАННЯ В АСПЕКТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ*
- Стрілець В.В.** 1700
*МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ПИСЬМОВОМУ
НАУКОВО-ТЕХНІЧНОМУ ПЕРЕКЛАДІ*
- Тернавська Т.А.** 1713
*ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ У ПРОЦЕСІ ОРГАНІЗАЦІЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ*
- Фатьянова Т.О.** 1723
*ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ
ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ МЕДІАОСВІТИ*
- Христова Т.Є., Проценко А.А., Сопотницька О.В., Непша О.В.,
Суханова Г.П.** 1733
*ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ
МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ ПОЗАКЛАСНОЇ
РОБОТИ З ХОРТИНГУ*
- Цалапова О.М.** 1747
*РОЗВИТОК ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ
КЛАСІВ ЗА ДОПОМОГОЮ МЕТОДУ «ТРЬОХ СТИЛЬЦІВ» НА
УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ*
- Чайковський П.О.** 1757
*АКТУАЛІЗАЦІЯ АКМЕОЛОГІЧНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ
ОСВІТОЮ У КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ*
- Черновол О.Г.** 1770
*ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВІЗУАЛЬНИХ ЗАСОБІВ У
ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ*
- Чпчук А.П., Біда О.А., Кучай Т.П., Чопак Є.В., Йокоб А.П.** 1783
*ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ У ЗАКЛАДАХ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ*
- Шарова Т.М., Земляньська А.В.** 1794
*ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗУМІННЯ МОВИ
ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ*

- Шемчук В.А.** 1805
*ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ЗАПАСУ:
СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО АНАЛІЗУ*
- Шинкарук О.В.** 1825
*МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТІВ НАУК ПРО ЖИТТЯ*
- Шинкарук В.Д., Чередник Л.М., Ці Кунь** 1837
*ПЕДАГОГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОН-
ТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКИХ ЯКОСТЕЙ У ЗДОБУВАЧІВ
ЗВО*
- Юнда В.В.** 1848
*ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ВОКАЛЬНО-ХОРОВИХ НАВИЧОК
ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ ХОРУ*
- Ярова О.А., Скасків Л.В., Костриця Б.І.** 1858
ПАРАДОКСИ ТЕОРІЇ ЙМОВІРНОСТЕЙ
- Ящук Б.В.** 1868
*ІДЕЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНСЬКІЙ СУСПІЛЬНО-
ПЕДАГОГІЧНІЙ ДУМЦІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ
СТОЛІТТЯ*

СЕРІЯ «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

- Lazurko L.M., Menko V.I.** 1881
*UKRAINE IN THE WORLDVIEW COORDINATES OF FRANCISEK
RAWITA- GAWRONSKI*
- Дем'янюк А.Л.** 1891
*КАТЕДРАЛЬНІ СОБОРИ РИМО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В
УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНИЙ ОГЛЯД*
- Довгоруку Ю.О.** 1913
*ВИПРОБУВАЛЬНІ СТАНЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН
ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ В
АГРАРНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ*
- Донченко С.П.** 1929
ЄВРОПЕЙСЬКЕ МИНУЛЕ І СУЧАСНЕ УКРАЇНИ

Зелений В.І., Донченко С.П., Цихуляк І.М. <i>ТРАНСФОРМАЦІЙНА СИЛА ВІЙНИ: ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ КОНФЛІКТІВ НОВІТНЬОГО ЧАСУ</i>	1944
Кліш А.Б. <i>ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ В ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ: ОСОБЛИВОСТІ ТА СПЕЦИФІКА (1973-1975 РР.)</i>	1966
Коваль І.А. <i>СОЦІАЛІСТИЧНИЙ РЕАЛІЗМ ЯК РАДЯНСЬКИЙ МОДЕРНІЗМ (1932-1939 РР.): PRO ET CONTRA</i>	1980
Кушнір В.Г. <i>ДО ПИТАННЯ ІСТОРІЇ АРХЕОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ СЕРЕДНЬОВІЧНИХ КОЧОВИКІВ В ПІВНІЧНО-ЗАХІДНОМУ ПРИЧОРНОМОР'І</i>	1992
Левченко І.М., Топчій О.С. <i>ІСТОРІЯ СІЛЬСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ ЧЕРНІГІВЩИНИ 1920-Х - ПОЧАТКУ 1930-Х: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ</i>	2003
Лозинський Р.М. <i>КАФЕДРА ПРИРОДНИЧОЇ ІСТОРІЇ, ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ, ТЕХНОЛОГІЇ І РІЛЬНИЦТВА У ЛЬВІВСЬКОМУ ЙОСИФІНСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В 1784-1805 РР.</i>	2015
Лопух К.В. <i>ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ В СУЧАСНОМУ АКАДЕМІЧНОМУ ДИСКУРСІ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ</i>	2034
Опря І.А., Опря Б.О. <i>ЕСТЕТИКА СХОДУ У ФЛОРЕНТІЙСЬКОМУ РЕНЕСАНСІ: УЯВЛЕННЯ ПРО ЕКЗОТИЧНЕ ЯК ТУРИСТИЧНИЙ ЧИННИК</i>	2044
Петришин О.Я. <i>МІГРАЦІЯ З КРАЇН ТРЕТЬОГО СВІТУ ДО ЄВРОПИ: ПРИЧИНИ ТА ФОРМУВАННЯ ЗАХИСНИХ МЕХАНІЗМІВ</i>	2057
Позднякова І.С. <i>ДЖАЗОВИЙ МУЗИКАНТ ЕДДІ РОЗНЕР: КУЛЬТУРНО-ПОЛІТИЧНИЙ ВИМІР БІОГРАФІЇ</i>	2069

Прокопчук В.С., Гриценко А.П., Крижанівський В.М. 2078
*ДОСЛІДЖЕННЯ ІСТОРІЇ ФІНАНСІВ УКРАЇНСЬКОЇ КОЗАЦЬКОЇ
ДЕРЖАВИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XVII – ПОЧАТКУ XVIII СТ. ЗА
СКАРБОВИМ МАТЕРІАЛОМ СІВЕРЩИННИ*

Сидорук С.А., Приходько С.В. 2090
*ДОПОМОГА РОДИНАМ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ З ПОДІЛЬСЬКОЇ
ГУБЕРНІЇ ПІД ЧАС КРИМСЬКОЇ ВІЙНИ: ПОЗИЦІЯ МІСЦЕВОГО
ДВОРЯНСТВА*

Соловей Г.М. 2100
*АДМІНІСТРАТИВНА ПОЛІТИКА КЕРІВНИЦТВА ХАРКІВСЬКОГО
ТЕХНОЛОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ В КОНТЕКСТІ ВЗАЄМОДІЇ З
ПРОФЕСОРОМ В.І. АЛЬБІЦЬКИМ*

Стельмах С.П., Розумюк В.М. 2118
*РЕПАТРАЦІЯ ПОЛОНЕНИХ РОСІЯН З НІМЕЧЧИНИ ЯК
КАТАЛІЗАТОР НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОГО ГЕОПОЛІТИЧНОГО
ЗБЛИЖЕННЯ (1920-1922 рр.)*

Сушацький Р.П. 2132
*ПОСТАТЬ В'ЯЧЕСЛАВА ЛІПІНСЬКОГО ЯК ОСНОВОПОЛОЖНИКА
УКРАЇНСЬКОГО КОНСЕРВАТИЗМУ*

Тимошик М.М. 2145
*ПОЛІТИКА НАГОРОД: СТРАТЕГІЇ ВИКОРИСТАННЯ НАГОРОД
ДЛЯ ЗМІЦНЕННЯ ДВОСТОРОННІХ ТА БАГАТОСТОРОННІХ
ВІДНОСИН*

Чепіженко В.В. 2153
*ДО ПИТАННЯ СПОТВОРЕННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ В АРХЕОЛОГІЇ:
ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД*

СЕРІЯ «КУЛЬТУРА ТА МИСТЕЦТВО»

Zeng Jan 2160
*CROSS-CULTURAL INTERACTION OF CHINESE STRINGED AND
EUROPEAN INSTRUMENTS IN CONTEMPORARY MUSIC*

Бренюк А.Г. 2170
*ЄВРОПЕЙСЬКА СКУЛЬПТУРА XX СТОЛІТТЯ: ТЕНДЕНЦІЇ
ІННОВАЦІЙ І ТРАНСФОРМАЦІЙ У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНИХ ТА
СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН*

Добровольська Р.О., Остапчук Л.О., Лановенко Н.В., Басовська С.Ю. 2181
*НАЦІОНАЛЬНА ВОКАЛЬНО-ХОРОВА ШКОЛА: ІСТОРІЯ СТАНОВ-
ЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ*

Лук'яненко О.В., Майструк Н.М. 2198
*МИСТЕЦТВОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ КНИЖКОВОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ НА
ВОЄННУ ТЕМАТИКУ У ФОРМУВАННІ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТ-
НОСТЕЙ СПЕЦІАЛІСТА*

СЕРІЯ «СОЦІОЛОГІЯ»

Біскуп В.С. 2213
*ПАРАМЕТРИ СОЦІАЛЬНОЇ ЕКСКЛЮЗІЇ В УМОВАХ ВІЙНИ:
УКРАЇНСЬКІ РЕАЛІЇ*

УДК: 811.161.2'373.2:81'42

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4\(34\)-265-283](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4(34)-265-283)

Бірюкова Діана Валеріївна кандидат філологічних наук, доцент, кафедра іноземної філології, перекладу та професійної мовної підготовки, факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин, Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро, <https://orcid.org/0000-0002-1721-0122>

Мочалова Наталія Степанівна старший викладач, кафедра прикладної лінгвістики, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, м. Миколаїв, <https://orcid.org/0000-0001-6178-6287>

Шовкопляс Юлія Олексіївна кандидат філологічних наук, доцент, кафедра викладання другої іноземної мови, Запорізький національний університет, м. Запоріжжя, <https://orcid.org/0000-0002-5809-2548>

ВИКОРИСТАННЯ ДІАЛЕКТОЛОГІЧНИХ ДАНИХ У ВИВЧЕННІ ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЇ

Анотація. Метою статті є аналіз значення діалектологічних даних у вивченні мови та культури, що є важливою галуззю сучасної гуманітарної науки. У дослідженні розглянуто зв'язок діалектології з мовознавством і культурологією, наголошено на тому, що діалектні особливості мови є не лише засобом комунікації, а й віддзеркалюють образ нації у світі. Діалекти містять важливі культурні пласти, які зберігають історичні, соціальні та етномовні особливості певної спільноти, відображають її традиції, вірування, фольклор та уявлення. У статті особливу увагу приділено використанню діалектологічних даних у лінгвокультурологічних студіях, що сприяє кращому розумінню мовної картини світу різних етносів, процесу мовної еволюції та адаптації мовних спільнот у контексті сучасних глобалізаційних процесів. Проаналізовано основні методи збору та оброблення діалектологічних даних, що використовуються в лінгвістичних і культурологічних дослідженнях, зокрема: польові дослідження, інтерв'ю з носіями мови, аудіо- та відеозаписи мовлення, порівняльно-історичний аналіз і структурно-описовий аналіз. Окремо описано роль сучасних цифрових технологій у зберіганні та систематизації діалектних даних. Завдяки розвитку електронних мовних корпусів, баз даних і карт географічного розташування діалектів дослідники мають доступ до значної кількості матеріалу, що сприяє глибшому аналізу мовних особливостей.

Висвітлено також вплив соціокультурних змін на діалекти, зокрема процес стандартизації, урбанізації та зміни мовної ідентичності носіїв діалектів. Показано, що в умовах глобалізації та поширення масової культури діалектні особливості можуть поступово асимілюватися, а самотні мовні форми – зникати. Водночас активне використання діалектологічних даних у лінгвістичних дослідженнях сприяє збереженню, поширенню та відродженню інтересу до місцевих мовних традицій. Завдяки комплексному підходу, що поєднує традиційні та сучасні методи дослідження, можна досягти глибшого розуміння динаміки мов та їх культурних аспектів. Це сприяє розробленню ефективних засобів збереження діалектного розмаїття та підтримці мовної ідентичності народів. Діалекти містять важливі культурні пласти, які зберігають історичні, соціальні та етномовні особливості певної спільноти, відображають її традиції, вірування, фольклор та уявлення. Використання діалектологічних даних у дослідженнях мови та культури сприяє кращому розумінню мовної картини світу різних етносів, процесів мовної еволюції та адаптації мовних спільнот у сучасних умовах глобалізації, збереженню культурної спадщини.

Ключові слова: діалектологія, мовна картина світу, етнолінгвістика, культурна спадщина, соціокультурні зміни, мова та ідентичність, цифрові технології в лінгвістиці, еволюція мови.

Biriukova Diana Valeriyivna PhD in Philology, Assistant Professor, Department of Foreign Philology, Translation and Professional Language Training, Faculty of Economics, Business and International Relations, University of Customs and Finance, Dnipro, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1721-0122>

Mochalova Nataliia Stepanivna Senior Instructor, Applied Linguistics Department, National University of Shipbuilding after Admiral Makarov, Mykolaiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-6178-6287>

Shovkoplias Yuliia Oleksiivna PhD in Philology, Associate Professor, Second Language Teaching Chair, Zaporizhzhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-5809-2548>

THE USE OF DIALECTOLOGICAL DATA IN THE STUDY OF LINGUOCULTURAL STUDIES

Abstract. The aim of the article is to analyse the importance of dialectological data in the study of language and culture, which is an important branch of modern humanities. The study examines the relationship between dialectology linguistics and cultural studies, emphasising that dialectal features

of a language are not only a means of communication but also reflect the image of a nation in the world. Dialects contain important cultural layers that preserve the historical, social and ethnolinguistic features of a particular community, reflect its traditions, beliefs, folklore and ideas. The article pays special attention to the use of dialectological data in linguistic and cultural studies, which contributes to a better understanding of the linguistic worldview of different ethnic groups, the process of linguistic evolution and adaptation of linguistic communities in the context of modern globalisation processes. The article analyses the main methods of collecting and processing dialectological data used in linguistic and cultural studies, in particular field research, interviews with native speakers, audio and video recordings of speech, comparative and historical analysis, and structural and descriptive analysis. The role of modern digital technologies in the storage and systematisation of dialect data is described separately. Thanks to the development of electronic language corpora, databases and maps of the geographical location of dialects, researchers have access to a significant amount of material that contributes to a deeper analysis of linguistic features. The article also highlights the impact of socio-cultural changes on dialects, in particular, the process of standardisation, urbanisation and changes in the linguistic identity of dialect speakers. It is shown that in the context of globalisation and the spread of mass culture, dialectal features may gradually assimilate, and original language forms may disappear. At the same time, the active use of dialectological data in linguistic research contributes to the preservation, dissemination and revival of interest in local language traditions. An integrated approach that combines traditional and modern research methods helps to achieve a deeper understanding of the dynamics of languages and their cultural aspects. This contributes to the development of effective means of preserving dialectal diversity and maintaining the linguistic identity of people. Dialects contain important cultural layers that preserve the historical, social and ethnolinguistic characteristics of a particular community, reflecting its traditions, beliefs, folklore and ideas. The use of dialectological data in the study of language and culture contributes to a better understanding of the linguistic picture of the world of different ethnic groups, the processes of linguistic evolution and adaptation of linguistic communities in the modern conditions of globalisation, and the preservation of cultural heritage.

Keywords: dialectology, linguistic worldview, ethnolinguistics, cultural heritage, socio-cultural changes, language and identity, digital technologies in linguistics, language evolution.

Постановка проблеми. Проблема використання діалектологічних даних у вивченні лінгвокультурології є актуальною в сучасній лінгвістиці,

оскільки діалекти відображають не лише мовні особливості певної території, а й культурні аспекти, сформовані в процесі історичного розвитку спільноти [1, с. 17]. Діалектні варіації відображають унікальні риси локальних культур і є важливими для аналізу їхнього зв'язку з мовною картиною світу та етнографічними особливостями. Однією з головних проблем є кореляція між мовною варіативністю та культурними практиками, яку часто важко оцінити кількісно. Дослідження діалектної варіативності з використанням діалектних заходів, як-от багатовимірне шкалювання (MDS) і кластерний аналіз (CA), показують лише частковий збіг між лінгвістичними та етнографічними особливостями. Це свідчить про те, що культурні ареали є фрагментованими і не обов'язково відповідають діалектним ареалам [1, с. 17]. Тому виникає питання, чи можна узагальнити результати діалектологічних досліджень для визначення культурних ареалів, і якщо так, то які методи слід використовувати для підвищення їхньої валідності.

Ще одним викликом є соціолінгвістичний аспект діалектології, який враховує такі фактори, як вік, стать і соціальна ідентичність мовця. Оскільки діалекти змінюються під впливом соціальних груп, їхній аналіз має бути гнучким до мінливих обставин. Регресійний та коваріаційний аналіз (ANCOVA) показує, що різні вікові групи використовують різні діалекти, причому молодші покоління часто використовують більш стандартизовані мовні варіанти, тоді як старші люди зберігають традиційні мовні особливості [2, с. 22]. Через це постає питання, якою мірою довготривалі зміни в мові впливають на збереження місцевих діалектів і чи можна передбачити майбутній розвиток цих мовних форм. Діалектологічні дані відіграють важливу роль у лінгвістичних і культурологічних дослідженнях, оскільки вони відображають мовну картину світу носіїв певного діалекту і зберігають елементи національної та регіональної культури. Лексичні, фонетичні та граматичні особливості діалекту часто пов'язані з традиціями, історичними процесами та світоглядом мовної спільноти. Аналіз діалектної варіативності дає змогу виявити специфіку культурних концептів та їх вираження у мовленні. Водночас методологічні питання використання діалектологічних даних у лінгвокультурологічних дослідженнях залишаються недостатньо вивченими і потребують подальшого дослідження [3, с. 309].

На особливу увагу заслуговує методологічний аспект зменшення кількості об'єктів у діалектологічних дослідженнях. Традиційні підходи до вибору пунктів обстеження часто не враховують можливості кластерного аналізу для визначення найбільш репрезентативних місць збору даних [4, с. 64]. Тому викликом для дослідників є розроблення оптимальних критеріїв

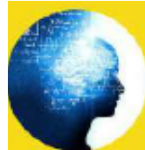
відбору досліджуваної сукупності, щоб запобігти втраті цінної інформації та забезпечити достовірність отриманих даних.

Нарешті, важливим аспектом лінгвістичних і культурних досліджень є варіативність лексичної структури діалектів. Це пов'язано з тим, що традиційні знання та культурні особливості часто передаються через лексику, тобто зміни в словнику можуть відображати як внутрішньомовні процеси, так і зовнішні соціокультурні впливи. Однак методології для картографування та аналізу таких змін ще не досить розроблені. Використання діалектометрії в лексичному аналізі може надати точнішу картину рівня спорідненості між мовними регіонами, що своєю чергою може сприяти глибшому розумінню механізмів розвитку мови [5, с. 21].

Таким чином, використання діалектологічних даних у лінгвокультурологічних дослідженнях стикається з низкою проблем, які потребують подальшого вивчення. Необхідність уточнення методологічних підходів, урахування соціолінгвістичних змін, адаптації когнітивно-лінгвістичних методів та вдосконалення процедур відбору об'єктів дослідження є важливими питаннями, які потребують комплексного підходу. Розширення міждисциплінарних зв'язків між діалектологією, соціолінгвістикою та когнітивною лінгвістикою може сприяти більш точному аналізу взаємозв'язку мови та культури.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій, присвячених використанню діалектологічних даних у лінгвістичних і культурологічних дослідженнях, показує, що науковці з різних країн виявляють значний інтерес до цього питання. Вивчення діалектологічних даних має велике значення для розуміння мовної варіативності та її впливу на культурну ідентичність, що підтверджується низкою сучасних досліджень. Зокрема, дослідження, проведене Р. Деві та ін. (R. Dewi) [6, с. 869], розкриває навчальні потреби студентів Християнського університету Тораджа в Індонезії у вивченні діалектології. Дослідження проводилося у форматі змішаної методології з використанням кількісного та якісного аналізу. Опитування 46 здобувачів вищої освіти показало, що основними потребами є розуміння матеріалу, ефективні методи викладання та доступ до відповідних навчальних ресурсів. Крім того, студенти мотивовані вивчати діалектологію, оскільки вона сприяє кращому розумінню мовних відмінностей і збереженню мови в суспільстві.

Діалектологічні дослідження є важливими для лінгвістики та культурології, оскільки відображають взаємозв'язок між мовою, культурою та ідентичністю. У праці А. Беркетт (A. Burkette) [7, с. 10] підкреслювалось, що регіональні мовні відмінності не лише відображають географічний розподіл мовних форм, а й агрегують культурні характеристики окремих

спільнот. Аналіз розвитку Лінгвістичного атласу Північної Америки (Linguistic Atlas of North America, LAP) показав, що за допомогою картографування мовних відмінностей можна простежити трансформацію культурних традицій через мову, і що соціолінгвістика третьої хвилі зробила свій внесок у показує, як вона сприяє розширенню методологічних підходів у вивченні мовної та культурної динаміки. У статті П. Єшенського та ін. (P. Jeszenszky) [8, с. 62] критично розглядалася методологія збору емпіричних даних у діалектології, зокрема діахронічний та синхронічний аспекти албанських діалектів. Автори наголошували на необхідності адаптації традиційних методів дослідження до сучасного контексту, беручи до уваги діджиталізацію науки. Це має велике значення для лінгвістики та культурології, оскільки дозволяє точніше документувати культурні шари мови та вивчати їхню динаміку змін. Важливим аспектом роботи Т. Сярфіна та ін. (T. Syarfina) [9] є поняття «мовного середовища», яке відіграє важливу роль у змінах діалектних структур і культурній трансформації мовних спільнот. Дослідники продемонстрували, що процес урбанізації та багатомовності впливає на збереження місцевих мов і культурну ідентичність їхніх носіїв: аналіз 400 лексичних записів показує, що в Джаяпурі є сім місцевих мов, які перебувають під загрозою зникнення через активні мовні контакти. Це є засобом забезпечення розробки заходів для збереження не лише мовного, а й культурного розмаїття регіону.

Нарешті, у статті Дж. Крамер (J. Cramer) [10, с. 10] обговорювалось ставлення нелінгвістичних носіїв мови до діалектних змін. Таким чином, за допомогою ментальних карт можна простежити, як носії мови сприймають регіональні мовні відмінності і як це сприйняття пов'язане з їхньою культурною ідентичністю. Аналіз з використанням географічних інформаційних систем дозволяє дослідити зв'язок між мовними змінами та культурною спадщиною. Загалом, сучасні діалектологічні дослідження показують, що діалекти - це і мова, і кілька її варіантів, які передають культурну інформацію. Вони відображають історичний розвиток спільноти, збереження традицій та формування культурної ідентичності. Використання діалектологічних даних у лінгвокультурологічному аналізі дає змогу глибше зрозуміти взаємозв'язки між мовою, культурою та соціальними процесами і забезпечує унікальність кожної мовної спільноти.

Дослідження лексико-семантичних груп також важливі для розуміння діалектних особливостей, особливо тих, що стосуються категорії «їжа та напої». Як зазначала С. І. Стреленко [21], вивчення лексико-семантичної групи «їжа та напої» в англійських діалектах може допомогти виявити регіональні відмінності, які безпосередньо пов'язані з ідентичністю носіїв діалекту, адже діалектна лексика на позначення їжі відображає

культурну спадщину, звичаї та традиції кожного регіону, а також є показником соціальної ідентичності. Таке дослідження дозволило б не лише глибше зрозуміти мовні відмінності, але й проаналізувати, як ці відмінності пов'язані із соціальними та культурними реаліями кожної спільноти. Також важливим в аспекті цього дослідження є праця Д. Дичко [22], де акцентовано на національній специфіці семантики українських та польських фітонімів. Авторка порівнювала фітоніми обох мов і звернула увагу на оцінні фактори, які характеризують різні типи позначень рослин. Зокрема, назви рослин відіграють важливу роль у формуванні культурної ідентичності та є елементом для вивчення мовної варіативності крізь призму національної ідентичності. Дослідження підтвердило важливість діалектологічних даних у вивченні мови та культури, які дозволяють не лише вивчати мовну варіативність, але й аналізувати її вплив на культурну ідентичність та розробляти ефективні стратегії підтримки мовного розмаїття.

Отже, сучасні дослідження демонструють необхідність оновлення методів збору та аналізу діалектологічних даних, що сприятиме подальшому розвитку цієї галузі мовознавства. — тут немає про роль діалектології в лінгвокультурологічних дослідженнях.

Діалектологія та дослідження мови і культури є важливими галузями мовознавства, і хоча це різні напрями досліджень, вони неодноразово перетинаються в процесі вивчення мовної культури та мовної варіативності.

Одним із головних аспектів, що пов'язує ці дві дисципліни, є використання діалектологічних даних для глибшого розуміння культурних явищ, присутніх у мовних спільнотах. Діалектологічні дослідження можуть зробити значний внесок у вивчення мови та культури, оскільки вони дозволяють простежити регіональні та соціальні особливості мови і зберегти культурні особливості, зумовлені мовними варіаціями. Діалектологія займається вивченням варіантів мови, які відрізняються з географічних, соціальних і культурних причин. Кожен діалект має свої специфічні особливості, які можуть стосуватися фонетики, лексики, граматики та фразеології. Ці особливості безпосередньо пов'язані з культурними традиціями та психологією населення, яке використовує певний діалект. Тому діалектологічні дані є важливим джерелом для вивчення взаємозв'язку мови і культури, що є основою лінгвокультурології. Лінгвокультурологія як наука вивчає, як мова відображає і формує світогляд, культурні цінності, традиції та уявлення про навколишній світ носіїв мови.

Кожен діалект є частиною ширшої культурної картини, яка визначається не лише історичними та соціальними умовами, а й природним середовищем, в якому живе певна мовна спільнота. Вивчаючи діалектологічні дані, можна визначити, як культурні практики, релігійні вірування,

професійні традиції та природні умови впливають на мовні особливості. Одним із найпомітніших застосувань діалектологічних даних у лінгвістичних і культурологічних дослідженнях є вивчення регіональних варіантів фразеологізмів і народних висловів, які часто відображають специфічні культурні уявлення. Наприклад, вивчаючи діалектні форми вираження, можна простежити, як у різних регіонах України формулюються ті чи інші уявлення про час, простір, природу чи людей, що важливо для розуміння унікальності культурних традицій регіону.

Крім того, діалектологічні дані можуть допомогти виявити специфічну лексику, пов'язану з певними соціальними чи професійними групами. Наприклад, сільські жителі можуть використовувати в розмовній мові певні терміни, пов'язані із сільськогосподарською діяльністю, що є прямим відображенням культурних особливостей цих спільнот. Діалектні слова та вирази можуть зберігати історичні реалії, які давно вийшли з ужитку в стандартній мові, але зберігаються в певних місцевостях і серед певних груп, безпосередньо впливаючи на культуру та ідентичність спільноти. Використання діалектних даних у лінгвістичних і культурологічних дослідженнях також може допомогти вивчити, як різні культурні та мовні різновиди взаємодіють у багатомовному та мультикультурному суспільстві.

Наприклад, в Україні, де існує велика кількість діалектів і мовних різновидів, лінгвістичні та культурні дослідження можуть виявити, як мовне розмаїття впливає на національну ідентичність, міжетнічні відносини та міжкультурну комунікацію. У цьому контексті мовні дані є не лише інструментом для вивчення мовних форм, але й важливим ресурсом для збереження культурної спадщини. Особливий інтерес у лінгвокультурологічних дослідженнях становить аналіз зв'язку між мовою та культурними цінностями, а також вплив культурних традицій на мовні практики. Сюди входять дослідження того, як діалекти можуть виступати індикаторами культурних змін і збереження вікових традицій. Вивчення народних пісень, казок, прислів'їв та приказок у контексті діалектології може розкрити культурну спадщину та уможливити глибше розуміння того, які соціальні та культурні процеси лежать в основі мовних практик. Таким чином, використання діалектологічних даних у дослідженнях мови та культури відкриває нові можливості для вивчення мовної та культурної варіативності як важливої складової частини соціокультурної ідентичності. Вивчення особливостей діалектів не лише допомагає підтримувати мовне розмаїття, а й зрозуміти, як культури та мови взаємодіють, формуючи наше загальне сприйняття світу.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний прогрес у дослідженні діалектологічних даних у лінгвокуль-

турології, існує низка аспектів, що залишаються недостатньо вивченими. Насамперед, невирішеним залишається питання про методологічну узгодженість у використанні діалектологічних матеріалів для аналізу мовної ідентичності. Більшість наукових праць зосереджена на описовому аналізі мовних особливостей, проте відсутні уніфіковані підходи до визначення їхнього впливу на формування етнолінгвістичних та соціокультурних ідентичностей.

Ще однією проблемою є обмеженість емпіричної бази, що використовується у дослідженнях. Діалектологічні дані часто збираються нерівномірно: деякі регіони ретельно досліджені, тоді як інші залишаються без уваги. Така ситуація ускладнює формування узагальнених висновків і створює труднощі для просторового моделювання мовних варіацій. Недостатня кількість високоякісних корпусних ресурсів, що відображають сучасний стан діалектної мови, також залишається відкритою проблемою.

Окрім цього, потребує подальшого опрацювання питання впливу глобалізаційних процесів на збереження діалектного розмаїття. Урбанізація, міграційні процеси та поширення стандартної мови спричиняють поступове зникнення локальних мовних варіантів. Відсутні комплексні дослідження, які б пояснювали механізми адаптації діалектів до сучасних соціолінгвістичних умов та можливі стратегії їх збереження.

Методологічні обмеження попередніх досліджень також потребують удосконалення. Використання традиційних підходів до збору діалектологічних даних, таких як польові дослідження та опитування, не завжди дає змогу врахувати динамічні зміни мовних особливостей у реальному часі. У цьому контексті перспективним є застосування новітніх цифрових технологій, таких як автоматизований аналіз мовних варіантів на основі великих даних, що поки що не набуло широкого поширення.

Важливо також враховувати вплив соціокультурних змін на мовне середовище. Більшість сучасних досліджень зосереджені на структурному аналізі діалектів, проте значно менше уваги приділено тому, як соціальні, політичні та економічні фактори впливають на мовну поведінку носіїв діалектів. Зокрема, відсутні ґрунтовні роботи щодо ролі молодіжних субкультур у трансформації діалектної лексики та граматики.

Запропоноване дослідження має на меті заповнити зазначені прогалини шляхом комплексного аналізу взаємозв'язку між діалектологічними даними та лінгвокультурологічними аспектами. Використання сучасних методів, таких як інтерактивне картографування мовних варіантів, аналіз великих даних та когнітивно-лінгвістичне моделювання, дозволить отримати нові наукові результати, які сприятимуть поглибленню розуміння мовної варіативності та її впливу на культурну ідентичність.

Метою статті є аналіз використання діалектологічних даних у лінгвокультурологічних дослідженнях, зокрема визначення їхньої ролі у збереженні мовної спадщини, відображенні культурних особливостей мовних спільнот та дослідженні взаємозв'язку між мовними варіантами.

Завдання статті:

1) підкреслити теоретичне і практичне значення діалектологічних даних для вивчення регіональних мовних варіантів, що відображають унікальні культурні особливості, та визначити їхній внесок у підтримання культурного розмаїття й збереження регіональних мов;

2) дослідити сучасні методи збору та обробки діалектологічних даних у контексті соціокультурних змін;

3) проаналізувати роль діалектологічних досліджень виявлені та вивчені лінгвокультурних концептів, відображені картини світу в діалектному мовленні та вербалізації культурних явищ у діалектах.

Виклад основного матеріалу. Вивчення ролі діалектологічних даних у лінгвістичному та культурному аналізі мовних спільнот є важливою складовою частиною сучасних лінгвістичних досліджень. Діалектологічні дані сприяють розумінню просторового поширення регіональних діалектів і підтримці мовного розмаїття. Географічне поширення регіональних діалектів є важливим елементом у вивченні взаємодії між мовою, спільнотою та поведінкою. Вищезазначені дослідження показали, що ментальні уявлення про межі мовної території мають значний вплив на мовну поведінку.

Прикладом впливу соціальних змін на мовні процеси є поява монет національною мовою в Саудівській Аравії [12]. Соціально-економічні зміни, зокрема урбанізація та внутрішня міграція, сприяють формуванню національної мовної ідентичності. Використовуючи перцептивну діалектологію, вдалося вивчити, як громадськість сприймає мовні різновиди, зокрема арабську наджді та її діалекти в столиці Ер-Ріяді, як такі, що представляють національну монету. Також існують відмінності у сприйнятті залежно від віку та статі, що ілюструє складну динаміку мовної ідентичності.

Концепція сприйнятої багатомовності відкриває нові перспективи для аналізу мовного розмаїття як предмета наукового інтересу. Ця концепція характеризує, як різні мовні варіанти сприймаються в культурному та соціальному контекстах. Цей підхід дозволяє дослідникам проаналізувати, як люди оцінюють та інтерпретують багатомовні ситуації, зокрема, як вони сприймають мовні варіанти відповідно до таких соціальних факторів, як вік, стать, соціальний статус та регіональна приналежність [12, с. 50].

У дослідженні, проведеному в Гонконзі, було використано підхід геолінгвістичного картографування для аналізу сприйняття мовного

розмаїття учнями середніх і старших класів. Результати показали, що мовні варіанти не лише відображають регіональний розподіл мов, але й слугують носіями культурної ідентичності та історичних традицій [13, с. 175]. Картографічний аналіз показав, що деякі діалекти і мови передають традиційні вірування, фольклор і соціокультурні практики і пов'язані з власними культурними спільнотами. Наприклад, на відміну від мандаринської мови, кантонські діалекти відіграють важливу роль у збереженні місцевої культури, усних традицій та національної пам'яті, але сучасна мовна політика вплинула на їхній статус в освіті та суспільстві. Також було показано, що зміна мовного середовища в Гонконзі відображає глибші культурні трансформації, які супроводжували інтеграцію регіону в китайський національний простір, що, в свою чергу, вплинуло на збереження мовної та культурної ідентичності місцевої громади.

Також інтерактивна карта є ефективним інструментом для розвитку розуміння здобувачами освіти розмаїття діалектів в Україні. Карта показує, як лінгвістичні особливості варіюються від регіону до регіону, таким чином поглиблюючи розуміння процесу мовних змін і розвитку діалектів. Це підвищує зацікавленість здобувачів освіти у вивченні мовних явищ, оскільки вони мають змогу самостійно досліджувати інформацію, а не покладатися лише на теоретичні описи. По-друге, карти є корисним інструментом для порівняльного аналізу, дозволяючи здобувачам освіти вивчати, як одна й та сама мовна одиниця виражається в різних діалектах. Це дуже важливо не лише для вивчення діалектних особливостей, але й для вивчення загальних мовних тенденцій, які можна простежити за варіаціями на картах.

Інтерактивні діалектні карти також покращують доступність матеріалу для здобувачів вищої освіти і дозволяють їм вивчати діалекти без необхідності проводити польові дослідження. Це важливий інструмент для розвитку практичних навичок, наприклад, для аналізу змін у мовленні та лексиці в межах певного регіону. Нарешті, інтерактивні карти можна використовувати для організації досліджень, дозволяючи здобувачам освіти і викладачам переглядати і порівнювати вже зібрані дані, аналізувати еволюцію мовних варіацій і вивчати зміни в мовній картині світу на основі діалектологічної інформації [14, с. 231]. Використання такої технології розширює можливості аналізу діалектологічних даних і полегшує їх запровадження в освітній процес.

Ще одним важливим аспектом лінгвокультурологічного аналізу мовних спільнот є підтримка мовного розмаїття. Вивчення мовних особливостей та їх значення в культурному контексті сприяє кращому розумінню механізмів мовної еволюції та культурної спадщини. Зокрема, дослідження

батакських мов Північної Суматри показують, що мовне розмаїття відіграє важливу роль не лише в збереженні культурної спадщини, а й у розумінні ширших соціокультурних процесів [15]. Вивчення цих мов дозволяє не лише порівняти, як кожна батакська мова відображає власну культурну ідентичність, але й те, як зміни в мовних операціях впливають на соціальні норми, світогляд і соціальну структуру громади. Наприклад, кожна батакська мова має специфічні лексичні та граматичні особливості, які тісно пов'язані з традиційними соціальними ролями, ритуалами та віруваннями, особливо сімейними та релігійними практиками. Збереження батакської мови має велике культурне значення, оскільки дозволяє зберегти унікальні концепції, які в іншому випадку можуть бути втрачені через асиміляцію або заміну мови. Втрата мовних особливостей своєю чергою може призвести до руйнування культурної ідентичності, адже деякі значення, пов'язані з певною лексикою, структурою або ритуальною практикою, не мають прямих еквівалентів в інших мовах [15, с. 236]. Важливою частиною цього процесу є порівняльний аналіз мовних систем, який дозволяє виявити спільні та відмінні риси між мовами та діалектами.

Таким чином, діалектологічні дані відіграють важливу роль у лінгвокультурологічному аналізі мовних спільнот. Вони також дозволяють вивчати просторове поширення діалектів, формування етнічних спільнот, багатомовність у різних регіонах, підтримку мовного розмаїття та вплив цифрових технологій на діалектологічні дослідження. Використання сучасних аналітичних методів та інтерактивних інструментів сприяє глибшому пізнанню взаємозв'язку між мовними процесами та культурною і соціальною ідентичністю.

У сучасній діалектології особливу увагу приділяють способам збирання та опрацювання діалектологічних даних у контексті соціокультурних змін. Діалектні системи зазнають трансформації під впливом глобалізаційних процесів, урбанізації, змін у соціальних структурах та інших екстралінгвістичних чинників [18, с. 273]. З огляду на це науковці активно застосовували сучасні підходи, які дозволяють комплексно аналізувати мовні зміни в різних діалектних регіонах. Одним з основних методів є використання баз даних із географічною прив'язкою, які дозволяють візуалізувати лінгвістичні зміни на цифрових картах. Це дозволяє дослідникам детально відстежувати зміни мовних особливостей у певному регіоні та виявляти кореляції між лінгвістичними та соціокультурними чинниками. Ця модель поєднує традиційні методи збору даних, як-от польові дослідження та експедиції, з новітніми цифровими технологіями [16, с. 33]. Основним завданням є виявлення зв'язку між діалектними особливостями та соціокультурними мережами носіїв мови. За допомогою ментальних карт

і лінгвістичних ландшафтів можна простежити поширення діалектних варіантів і особливості їх трансформації під впливом соціокультурних чинників.

Важливу роль у вивченні діалектних змін відіграють також методи діахронічного аналізу. Зокрема, вивчення фонологічних та лексичних інновацій є ключовим для розуміння того, як діалекти змінюються під впливом зовнішніх чинників [17, с. 1144]. Наприклад, дослідження яванських діалектів показали, що мовні зміни зумовлені історичними, географічними та соціальними умовами. Лексичні зміни часто відображають вплив іншомовних запозичень, тоді як фонологічні зміни можуть бути наслідком фонологічної варіативності або подібності.

Сучасні методи збору діалектологічних даних також включають соціолінгвістичний аналіз, який може виявити зв'язок між мовними змінами та соціальною групою мовців. Оскільки мова є невід'ємною частиною культурної ідентичності, соціокультурні зміни в суспільстві мають безпосередній вплив на діалектні системи. Дослідники підкреслювали, що мовна ситуація визначається не лише традиційними нормами, але й новими соціальними умовами, які спричиняють варіації мовної поведінки в різних комунікативних контекстах.

Цифрові технології відіграють важливу роль у сучасних діалектологічних дослідженнях. Одним із найпоширеніших методів є використання автоматизованих баз даних, що містять аудіо- та відеозаписи мовців, які дозволяють детально аналізувати діалектні особливості. Такі бази даних надають доступ до матеріалу широкому колу дослідників і сприяють поглибленому вивченню мовної варіативності. Крім того, алгоритми машинного навчання можна використовувати для автоматичного аналізу великих обсягів діалектних даних і виявлення закономірностей варіювання.

Ще одним ефективним підходом є використання геолінгвістичних карт, які можуть відображати регіональний розподіл діалектних особливостей. Цей підхід особливо цінний у дослідженнях мовної конвергенції та дивергенції. Геолінгвістичні карти можуть відображати як традиційні діалектні межі, так і нові мовні варіанти, що виникли під впливом соціокультурних змін [16, с. 33]. Польові дослідження залишаються важливим методом збору діалектологічних даних і включають різноманітні методи інтерв'ю та спостереження для отримання автентичного мовного матеріалу. Структуровані та напівструктуровані інтерв'ю використовуються для виявлення як традиційних, так і сучасних мовних особливостей.

У сучасному контексті особливого значення набуває вивчення мовної поведінки різних вікових груп. Це пов'язано з тим, що молоді покоління часто схильні до використання мовних інновацій, тоді як старші покоління

зберігають традиційні форми. У контексті соціокультурних змін важливо також брати до уваги фактори мовних контактів і білінгвізму. Багато регіонів перебувають під впливом інших мовних систем, що призводить до змішання діалектів. Цей процес може мати як позитивні, так і негативні наслідки. З одного боку, він може сприяти збагаченню мовного арсеналу мовців, а з іншого – призводити до поступової втрати певних діалектних особливостей [18, с. 273]. Тому сучасні методи збору та опрацювання діалектологічних даних характеризуються комплексним підходом, що включає мультимодальні дослідницькі моделі, цифрові технології, діахронічний аналіз та соціолінгвістичні дослідження. Урахування соціокультурних змін є ключем до розуміння процесу мовної варіативності, що дозволяє ефективніше прогнозувати подальший розвиток діалектних систем у різних мовних спільнотах.

Вивчення діалектології є важливим елементом для розуміння формування мовної ідентичності, збереження локальних мов та динаміки їх розвитку. У сучасному глобалізованому світі, де мовні контакти стають дедалі інтенсивнішими, діалектологічні дослідження дозволяють не лише зберегти унікальність мовних варіантів, а й виявити закономірності змін та адаптувати їх до нових соціокультурних реалій. Одне з ключових питань, яке вивчає діалектологія – це процес застарівання мови та витіснення регіональних діалектів домінантною мовою. Дослідники Д. Муні та Т. С. Чанг (D. Mooney, T. S. Change) [19, с. 10] визначали механізми, за допомогою яких діалект поступово витісняється французькою мовою, і підкреслювали важливість соціально-політичних чинників у цьому процесі. Вивчення таких мовних явищ може допомогти виявити загальні закономірності зникнення мов та їх взаємодію із соціальним середовищем. Інший аспект, що впливає на збереження регіональних мов і пов'язаний з розвитком сучасних методів дослідження діалектів, представлений у книзі Ф. Хінскенс (F. Hinskens) [20], де аналізувалась трансформація діалектології як науки. Зокрема, автор зазначав, що такі сучасні методи, як використання кількісного аналізу та інтеграція конструктивістських підходів, значно розширили можливості дослідження діалектних мутацій. Ф. Хінскенс також обговорював взаємодію діалектології з іншими лінгвістичними дисциплінами, підкреслюючи все більшу роль цифрових технологій у цій галузі.

Формування мовної ідентичності неможливе без урахування соціокультурних умов, в яких відбувається мовна комунікація. Діалекти не лише відображають історичний розвиток мовної спільноти, але й слугують засобом самоідентифікації для цієї спільноти. Локальні варіанти мови передають культурну пам'ять, традиції та комунікативні особливості, які

визначають приналежність людини до певної лінгвістичної групи. Збереження таких мовних варіантів сприяє зміцненню етнічної ідентичності. Це особливо важливо в умовах глобалізації, коли локальні культури часто опиняються під загрозою асиміляції. Також сучасні діалектологічні дослідження показали, що діалекти мають потенціал пристосовуватися до нових ситуацій і утворювати нові мовні варіанти, або койне. Такий процес можна спостерігати в голландськомовному світі, де традиційні діалекти поступово зливаються, створюючи нові, гіперлокальні форми мовної комунікації. Це підтверджує, що діалекти не обов'язково зникають, але можуть трансформуватися, пристосовуючись до змін у суспільстві та комунікативних потреб його членів. Таким чином, діалектологічні дослідження є важливим інструментом для розуміння мовної ідентичності та збереження місцевих мов. Діалектологічні дослідження не лише документують та аналізують процес мовних змін, але й підвищують обізнаність про важливість діалектів у культурному контексті. Використання сучасних методів дослідження та інтеграція кількісного аналізу і цифрових технологій відкривають нові можливості для вивчення діалектних змін та їх впливу на мовну ідентичність. Збереження та підтримка регіональних мов є не лише лінгвістичним викликом, а й важливим соціальним питанням, що потребує активної участі наукової спільноти та мовної громадськості загалом.

Висновки. У процесі дослідження використання діалектологічних даних у мовознавстві та культурології встановлено, що вони відіграють ключову роль у формуванні мовної картини світу, відображенні національної самосвідомості та збереженні культурних традицій різних етнічних спільнот. Діалекти містять унікальні мовні одиниці, які передають регіональні знання, історичний досвід, світогляд і систему цінностей носіїв мови. Аналіз лексичних, фонетичних та граматичних особливостей діалектів дає змогу простежити зв'язки між мовою та культурою, що є одним із найважливіших аспектів сучасних лінгвістичних і культурологічних досліджень.

Діалектологічні дані слугують важливим джерелом для вивчення мовної еволюції, оскільки документують зміни в мовних системах під впливом соціальних, економічних і політичних факторів. Їх аналіз дозволяє виявити архаїчні елементи, що збереглися в діалектах, а також нові мовні тенденції, сформовані під впливом глобалізаційних процесів. Порівняння діалектного матеріалу з літературною мовою поглиблює розуміння мовного розмаїття та сприяє встановленню особливостей, що є спільними для всієї мовної системи або ж притаманними лише окремим регіонам.

У межах лінгвокультурологічного аналізу особлива увага приділяється символічному та концептуальному значенню діалектних слів.

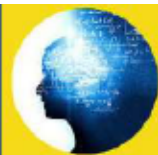
Лексика, що відображає традиційні форми господарської діяльності, звичаї, вірування й обряди, допомагає реконструювати світогляд етнічних спільнот. Наприклад, діалектні назви природних явищ, предметів побуту, народного мистецтва чи національної кухні є відображенням менталітету носіїв певного діалекту. Це відкриває перспективи для глибшого дослідження взаємозв'язків між мовою, мисленням і культурною поведінкою.

Збереження та документування діалектологічних даних є важливим завданням сучасної лінгвістики. В умовах урбанізації та змін мовних пріоритетів багато діалектів зазнають трансформацій або навіть опиняються під загрозою зникнення. Це зумовлює необхідність систематичного збирання, каталогізації та аналізу діалектного матеріалу, що сприятиме його подальшому використанню в науковій та освітній діяльності. Використання сучасних технологій, зокрема цифрових баз даних, мультимедійних архівів і корпусної лінгвістики, уможливорює високоточну фіксацію та аналіз діалектних особливостей, що значно підвищує ефективність мовознавчих і культурологічних досліджень.

Таким чином, діалектологічні дані є невід'ємною складовою частиною лінгвістичних і культурологічних досліджень, оскільки розкривають глибокі взаємозв'язки між мовою та культурою, а також сприяють розумінню різноманітності мовних систем та їх функцій у суспільстві. Подальший розвиток досліджень у цьому напрямі сприятиме не лише збереженню мовної спадщини, а й формуванню цілісного уявлення про культурні норми та етнічну ідентичність мовних спільнот.

Література

1. Vergeiner P. C. Dialect Classification and Everyday Culture: A Case Study from Austria. *Languages*. 2025. No 10(2). P. 17. URL: <https://www.mdpi.com/2226-471X/10/2/17> (date of access: 26.02.2025).
2. Ratu A. Exploring Language Variation and Dialectology on the Perspective Sociolinguistic. *LIER: Language Inquiry & Exploration Review*. 2024. No 1(1). P. 17–22. URL: <http://pppii.org/index.php/lier/article/view/8> (date of access: 26.02.2025).
3. Franco K. What Cognitive Linguistics can learn from dialectology (and vice versa). *Data Analytics in Cognitive Linguistics: Methods and Insights*. 2022. No 41. P. 309. URL: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110687279-011/pdf?licenseType=restricted> (date of access: 26.02.2025).
4. Jeszenszky P., Steiner C., Leemann A. Reduction of survey sites in dialectology: a new methodology based on clustering. *Frontiers in Artificial Intelligence*. 2021. No 4. P. 64. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/artificial-intelligence/articles/10.3389/frai.2021.642505/full> (date of access: 26.02.2025).
5. Setiawan W., Widayati D., Sembiring S. Lexical Variation of the Karo Language in Karo Regency: Dialectological Study. *JALC: Journal of Applied Linguistic and Studies of Cultural*. 2024. No 2(2). P. 13–21. URL: <https://jurnal.rahiscendekiaindonesia.co.id/index.php/jalc/article/view/507> (date of access: 26.02.2025).

6. Dewi R., Palimbong D. R., Kabanga T., La'biran R. Needs Analysis of Students in Dialectology Learning at Toraja Christian University of Indonesia. *AL-ISHLAH: Jurnal Pendidikan*. 2024. No 16(2). P. 860–869. URL: <http://journal.staihubbulwathan.id/index.php/alishlah/article/view/3980> (date of access: 26.02.2025).
7. Burkette A. Dialectology and the Linguistic Atlas Project. *Cambridge University Press*. 2025. P. 10. URL: <https://www.cambridge.org/core/elements/dialectology-and-the-linguistic-atlas-project/90D32D4FAC2E3CCC31780458F322833C> (date of access: 26.02.2025).
8. Jeszenszky P., Steiner C., Leemann A. Reduction of survey sites in dialectology: a new methodology based on clustering. *Frontiers in Artificial Intelligence*. 2021. No 4. P. 62. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/artificial-intelligence/articles/10.3389/frai.2021.642505/full> (date of access: 26.02.2025).
9. Syarfina T., Budiono S., Nurhuda D. Language Variations in Jayapura City: A Study of Dialectology. *Proceedings of the First International Conference on Democracy and Social Transformation, ICON-DEMOST 2021*. 2022. URL: https://dlwqtxts1xzle7.cloudfront.net/82703751/23_Language_Variations_in_Jayapura_City_A_Study_of_Dialectology-libre.pdf (date of access: 26.02.2025).
10. Cramer J. Mental maps and perceptual dialectology. *Language and Linguistics Compass*. 2021. No 15(2). P. 10. URL: <https://compass.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/lnc3.12405> (date of access: 26.02.2025).
11. Lameli A. Spatial distribution of regional dialects: Interplay of language, community, and action. *Handbook of the Changing World Language Map*. 2020. P. 563–581. URL: https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-3-030-02438-3_192 (date of access: 26.02.2025).
12. Al-Rojaie Y. The emergence of a national koiné in Saudi Arabia: A perceptual dialectology account. *The Routledge Handbook of Arabic and Identity*. 2020. P. 26–50. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203730515-5/emergence-national-koin%C3%A9-saudi-arabia-yousef-al-rojaie> (date of access: 26.02.2025).
13. Albury N. J., Diaz M. From perceptual dialectology to perceptual multilingualism: a Hong Kong case study. *Language Awareness*. 2021. No 30(2). P. 152–175. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09658416.2021.1883636> (date of access: 26.02.2025).
14. Mitsa O., Sharkan V., Maksymchuk V., Varha S., Shkurko H. Ethnocultural, educational and scientific potential of the interactive dialects map. *2023 IEEE International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST)*. 2023. P. 226–231. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/10223544> (date of access: 26.02.2025).
15. Rajagukguk R., Malems T., Ginting M. Preserving linguistic diversity: Strategies for language preservation and cultural heritage safeguarding. *Jurnal Ilmu Pendidikan dan Humaniora*. 2022. No 11(3). P. 221–236. URL: <https://journals.ristek.or.id/index.php/jiph/article/view/25> (date of access: 26.02.2025).
16. Mikulėnienė D. New trends in Lithuanian dialectology: Multimodal research model. *Acta Linguistica Lithuanica*. 2020. No 82. P. 11–33. URL: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=994127> (date of access: 26.02.2025).
17. Zulaeha I., Farida L. A., Rokhman F. Phonological and Lexical Shifts Javanese Dialect in Diachronic Studies. *1st Progress in Social Science, Humanities and Education Research Symposium (PSSHRS 2019)*. 2020. P. 1137–1144. URL: <https://www.atlantispress.com/proceedings/psshers-19/125943628> (date of access: 26.02.2025).
18. Antropova L. I., Zalavina T. Y., Polyakova L. S., Yuzhakova Y. V. Extralinguistic conditions of language variability in national languages. *Amazonia Investiga*. 2020. No 9(25). P. 266–273. URL: <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/887> (date of access: 26.02.2025).

19. Mooney D., Change T. S. Language and Dialect Death. *Springer*. 2021. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-51101-1> (date of access: 26.02.2025).
20. Hinskens F. The future of dialects and the dialectology of the future: Some considerations, with special attention to the Dutch language area. *Taal & Tongval*. 2021. No 72(1). P. 39–67. URL: <https://www.aup-online.com/content/journals/10.5117/TET2020.1.HINS>
21. Стреленко С. І. Лексико-семантична група «Їжа та напої» у англійських діалектах. 2024. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/18935> (date of access: 26.02.2025).
22. Дичко Д. Національна специфіка семантики фітонімів в українській і польській мовах. 2023. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/handle/12345/18904> (дата звернення: 26.02.2025).

References

1. Vergeiner, P. C. (2025). Dialect classification and everyday culture: A case study from Austria. *Languages*, 10(2), 17. URL: <https://www.mdpi.com/2226-471X/10/2/17> (date of access: 26.02.2025). [in English]
2. Ratu, A. (2024). Exploring language variation and dialectology on the perspective sociolinguistic. *LIER: Language Inquiry & Exploration Review*, 1(1), 17–22. URL: <http://pppii.org/index.php/lier/article/view/8> (date of access: 26.02.2025). [in English]
3. Franco, K. (2022). What cognitive linguistics can learn from dialectology (and vice versa). *Data Analytics in Cognitive Linguistics: Methods and Insights*, 41, 309. URL: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110687279-011/pdf?licenseType=restricted> (date of access: 26.02.2025). [in English]
4. Jeszenszky, P., Steiner, C., & Leemann, A. (2021). Reduction of survey sites in dialectology: A new methodology based on clustering. *Frontiers in Artificial Intelligence*, 4, 64. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/artificial-intelligence/articles/10.3389/frai.2021.642505/full> (date of access: 26.02.2025). [in English]
5. Setiawan, W., Widayati, D., & Sembiring, S. (2024). Lexical variation of the Karo language in Karo regency: Dialectological study. *JALC: Journal of Applied Linguistic and Studies of Cultural*, 2(2), 13–21. URL: <https://jurnal.rahiscendekiaindonesia.co.id/index.php/jalc/article/view/507> (date of access: 26.02.2025). [in English]
6. Dewi, R., Palimbong, D. R., Kabanga, T., & La'biran, R. (2024). Needs analysis of students in dialectology learning at Toraja Christian University of Indonesia. *AL-ISHLAH: Jurnal Pendidikan*, 16(2), 860–869. URL: <http://journal.staihubbulwathan.id/index.php/alishlah/article/view/3980> (date of access: 26.02.2025). [in English]
7. Burkette, A. (2025). *Dialectology and the linguistic atlas project*. Cambridge University Press. URL: <https://www.cambridge.org/core/elements/dialectology-and-the-linguistic-atlas-project/90D32D4FAC2E3CCC31780458F322833C> (date of access: 26.02.2025). [in English]
8. Jeszenszky, P., Steiner, C., & Leemann, A. (2021). Reduction of survey sites in dialectology: A new methodology based on clustering. *Frontiers in Artificial Intelligence*, 4, 62. URL: <https://www.frontiersin.org/journals/artificial-intelligence/articles/10.3389/frai.2021.642505/full> (date of access: 26.02.2025). [in English]
9. Syarfina, T., Budiono, S., & Nurhuda, D. (2022). Language variations in Jayapura city: A study of dialectology. *Proceedings of the First International Conference on Democracy and Social Transformation, ICON-DEMOST 2021*. URL: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/82703751/23_Language_Variations_in_Jayapura_City_A_Study_of_Dialectology-libre.pdf (date of access: 26.02.2025). [in English]

10. Cramer, J. (2021). Mental maps and perceptual dialectology. *Language and Linguistics Compass*, 15(2), 10. URL: <https://compass.onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/lnc3.12405> (date of access: 26.02.2025). [in English]
11. Lameli, A. (2020). Spatial distribution of regional dialects: Interplay of language, community, and action. *Handbook of the Changing World Language Map*, 563–581. URL: https://link.springer.com/referenceworkentry/10.1007/978-3-030-02438-3_192 (date of access: 26.02.2025). [in English]
12. Al-Rojaie, Y. (2020). The emergence of a national koiné in Saudi Arabia: A perceptual dialectology account. *The Routledge Handbook of Arabic and Identity*, 26–50. URL: <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780203730515-5/emergence-national-koin%C3%A9-saudi-arabia-yousef-al-rojaie> (date of access: 26.02.2025). [in English]
13. Albury, N. J., & Diaz, M. (2021). From perceptual dialectology to perceptual multilingualism: A Hong Kong case study. *Language Awareness*, 30(2), 152–175. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/09658416.2021.1883636> (date of access: 26.02.2025). [in English]
14. Mitsa, O., Sharkan, V., Maksymchuk, V., Varha, S., & Shkurko, H. (2023). Ethnocultural, educational and scientific potential of the interactive dialects map. *2023 IEEE International Conference on Smart Information Systems and Technologies (SIST)*, 226–231. URL: <https://ieeexplore.ieee.org/abstract/document/10223544> (date of access: 26.02.2025). [in English]
15. Rajagukguk, R., Malems, T., & Ginting, M. (2022). Preserving linguistic diversity: Strategies for language preservation and cultural heritage safeguarding. *Jurnal Ilmu Pendidikan dan Humaniora*, 11(3), 221–236. URL: <https://journals.ristek.or.id/index.php/jiph/article/view/25> (date of access: 26.02.2025). [in English]
16. Mikulėnienė, D. (2020). New trends in Lithuanian dialectology: Multimodal research model. *Acta Linguistica Lithuanica*, 82, 11–33. URL: <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=994127> (date of access: 26.02.2025). [in English]
17. Zulaeha, I., Farida, L. A., & Rokhman, F. (2020). Phonological and lexical shifts Javanese dialect in diachronic studies. *1st Progress in Social Science, Humanities and Education Research Symposium (PSSHRS 2019)*, 1137–1144. URL: <https://www.atlantipress.com/proceedings/psshers-19/125943628> (date of access: 26.02.2025). [in English]
18. Antropova, L. I., Zalavina, T. Y., Polyakova, L. S., & Yuzhakova, Y. V. (2020). Extralinguistic conditions of language variability in national languages. *Amazonia Investiga*, 9(25), 266–273. URL: <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/887> (date of access: 26.02.2025). [in English]
19. Mooney, D., & Change, T. S. (2021). *Language and dialect death*. Springer. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-51101-1> (date of access: 26.02.2025). [in English]
20. Hinsken, F. (2021). The future of dialects and the dialectology of the future. *Taal & Tongval*, 72(1), 39–67. URL: <https://www.aup-online.com/content/journals/10.5117/TET.2020.1.HINS> (date of access: 26.02.2025). [in English]
21. Strilenko, S. I. (2024). Leksiko-semantychna hrupa «Yizha ta napoi» u anhliiskykh dialektakh [Lexical-semantic group "Food and drinks" in English dialects]. *Dspace ZNU – Dspace of Zaporizhzhia National University*, 1(1), 45–60. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/jspui/handle/12345/18935> (date of access: 26.02.2025). [in Ukrainian]
22. Dichko, D. (2023). Natsionalna spetsyfika semantyky fitonimiv v ukrainskii i polskii movakh [National specificity of the semantics of phytonyms in Ukrainian and Polish languages]. *Dspace ZNU – Dspace of Zaporizhzhia National University*, 2(3), 78–92. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/handle/12345/18904> (date of access: 26.02.2025). [in Ukrainian]

Журнал

«Вісник науки та освіти»

*(Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія»,
Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)*

Випуск № 4(34) 2025

Формат 60х90/8. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 8,2.

Видавець:

Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління
Свідцтво серія ДК №4957 від 18.08.2015 р., Андріївський узвіз, буд. 11, оф. 68, м. Київ, 04070.